

روشهای سنجش

فرایند ها و فرآورده های یادگیری غیر شناختی

آزمونهای کتبی عمدتاً برای اندازه گیری هدفهای آموزشی و بازده های یادگیری حوزه شناختی یعنی هدفهای دانش، فهمیدن، بکار بستن، تحلیل، ترکیب و ارزشیابی مناسبند و به لحاظ اهمیتی که دارد؛ شهرت زیادی

حافته است. اما این نوع آزمونها در حوزه یادگیری غیر شناختی به تنهایی کافی نیستند و برای سنجش اهداف آموزشی عاطفی و روانی روشهای مختلفی از جمله آزمون های عملکردی، سنجش مشاهده ای و روش های ویژه سنجش هدفهای عاطفی وجود دارد. در محتوای این بروشور بیشتر به آزمونهای عملکردی با تاکید بر کار پوشه خواهیم پرداخت.

آزمون های عملکردی

در اینگونه آزمونها که به آنها آزمونهای واقعی یا اصیل نیز گفته می شود فرآیند ها و فرآورده های یادگیری دانش آموزان بطور مستقیم سنجش می گردند.

در سالهای اخیر استفاده از این شیوه های سنجش و اندازه گیری به دلیل تاثیر چشمگیر آنها بر جریانهای آموزش و پرورش مورد توجه قرار گرفته است، باور عموم صاحب نظران و دست اندرکاران آموزشی بر این است، فرایند های عالی فکری و مهارت های عقلی را می توان با فنون ارزشیابی عملکردی و محصول عملکردی بهتر می توان سنجش نمود.

در سالهای اخیر همان مقدار که از شهرت آزمونهای عینی کاسته شده است رواج آزمونهای عملکردی افزایش یافته

است زیرا:

۱- تاثیر نظریه های شناختی بر آموزش و تاکید بر ارتقاء سطح فرایند یاددهی - یادگیری به سطوح مهارت های پیچیده فکری.

۲- توجه بیشتر به چگونگی تفسیر دانش یادگیری شده و بکارگیری آن در حل مسائل پیچیده.

۳- بین یادگیری و خود برانگیختگی رابطه وجود دارد بنابراین بایستی معلم ارزشیاب دانش آموز را وادار نماید تا نسبت به کار خود بیندیشد و آن را ارزشیابی نماید.

مقایسه فرآیند بافرآورده

آزمونهای عملکردی با فرآیند یادگیری و یادگیری از این دو سروکار دارند. سنجش مشخص می‌سازد قسمتی است. مثلاً در آزمایشگاه شیمی (شیمی‌ی کار) سروکار داریم یعنی ضمن انجام دادن کار سنجش نماییم. در سروودن شعر، معلم معمولاً به نیست به محصول کار علاقمند است. در تعمیر تلویزیون، فرآیند درست و رعایت مراحل کاربرد آن مهم است.

ویژگی‌های آزمون‌های عملی

- ۱- کاربرد دانش
- ۲- سنجش مستقیم
- ۳- استفاده از مسائل واقعی
- ۴- ترغیب و تشویق تفکر با زینم پیدا کردن راه‌های مختلف به به درگیر شدن با مسائل بطور آنها برای مدتی طولانی.

۴

تعریف آزمون عملکردی

آزمونهایی که هدف‌های مهارتی برنامه‌های درسی را مورد سنجش قرار می‌دهند.

مثال: در درس آزمایشگاهی مهارت‌های آزمایشگاهی و ... در ریاضی مهارت‌های حل مسئله و استدلال و ... در زبان خارجی مهارت ایجاد ارتباط و ...

آزمونهای عملکردی از آزمون شونده می‌خواهند تا به انجام نوعی رفتار اقدام نمایند. اینکه صرفاً سوالهایی را جواب دهد.

آزمون عملکردی را می‌توان مسأله‌ای که با عنوان تکلیف با اهمیت خارج از محدوده کلاس و مدرسه دانست که دانش‌آموز جزئیات فرآیند حل مسئله را بطور کامل بیان می‌دارد.

مثلاً: دانش‌آموزی اینکه میکروسکوپ برای دیدن جانداران کوچک بکار می‌رود یک هدف دانشی است میزان صحت و دانه دانشی فرد سنجیده می‌شود ولی ثبت مشاهدات نحوه انجام دادن کار با میکروسکوپ آزمون عملکردی گفته می‌شود.

وسایل اندازه‌گیری که می‌کوشند تا بسنجند که چگونه کسی می‌تواند کاری را انجام دهد آزمون عملکردی و آنهایی که می‌کوشند تا دامنه و صحت دانش شخص را بسنجند آزمون کتبی نامیده می‌شود.

۳

مقایسه فرآیند بافرآورده

آزمونه‌های عملکردی با فرآیند یا شیوه‌ی اجرا، فرآورده و یا ترکیبی از این دو سروکار دارند. ماهیت عملکرد مورد سنجش مشخص می‌سازد که تأکید بر چه قسمتی است. مثلاً در آزمایشگاه شیمی با سنجش فرآیند (شیوه‌ی کار) سروکار داریم، یعنی باید شیوه‌ی آزمایش را ضمن انجام دادن کار سنجش نماییم.

در سرودن شعر، معلم معمولاً به فرآیند سرودن علاقمند نیست به محصول کار علاقمند است.

در تعمیر تلویزیون، فرآیند تعمیر (سرعت، بررسی درست و رعایت مراحل کار بدون خطا و آزمایش) و نتیجه آن مهم است.

ویژگی‌های آزمون‌های عملکردی

- ۱- کاربست دانش
- ۲- سنجش مستقیم
- ۳- استفاده از مسائل واقعی
- ۴- ترغیب و تشویق تفکر با یعنی هدایت دانش آموزان به پیدا کردن راه‌های مختلف برای مسائل و تشویق آنان به درگیر شدن با مسائل بطور گروهی و کار کردن بر روی آنها برای مدتی طولانی.

۴

تعریف آزمون عملکردی

آزمونهایی که هدف‌های مهارتی برنامه‌های درسی را مورد سنجش قرار می‌دهند.

مثال: در درس آزمایشگاهی مهارت‌های آزمایشگاهی و ... در ریاضی مهارت‌های حل مسئله و استدلال و ... در زبان خارجی مهارت ایجاد ارتباط و ...

آزمونه‌های عملکردی از آزمون شونده می‌خواهند تا به انجام نوعی رفتار اقدام نمایند. اینکده صرفاً سوالهایی را جواب دهد.

آزمون عملکردی را می‌توان مسائلی که با عنوان تکلیف یا اهمیت خارج از محدوده کلاس و مدرسه دانست که دانش‌آموز جزئیات فرآیند حل مسئله را بطور کامل بیان می‌دارد.

مثلاً: دانش‌ن آینه‌که میکروسکوپ برای دیدن جانداران کوچک بکار می‌رود یک هدف دانشی است میزان صحت و دانه دانشی فرد سنجیده می‌شود ولی ثبت مشاهدات نحوه انجام دادن کار با میکروسکوپ آزمون عملکردی گفته می‌شود.

وسایل اندازه‌گیری که می‌کوشند تا بسنجند که چگونه کسی می‌تواند کاری را انجام دهد آزمون عملکردی و آنهایی که می‌کوشند تا دامنه و صحت دانش شخص را بسنجند آزمون کتبی نامیده می‌شود.

۳